

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสอดคล้องของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนกับความ ต้องการของประชาชนได้ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ใน หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน จังหวัดจันทบุรี จาก 12 หมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 ครัวเรือน และทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่โครงการ สมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบล ผู้นำท้องถิ่น รวม 28 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาระดับความสอดคล้องของงานและกิจกรรมของโครงการหมู่บ้านป้องกัน ตนเองชายแดนกับความ ต้องการของประชาชน ทำการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ทำการศึกษาเฉพาะ 2 แผนงานคือ แผนงานด้านความ มั่นคง ประกอบด้วยงานระบบป้องกัน 1 งาน และแผนงานยกระดับรายได้ราษฎร ประกอบด้วย งาน 9 งานคืองานพัฒนาแหล่งน้ำ งานพัฒนาป่าไม้ งานพัฒนาที่ดิน งานส่งเสริมการผลิต งาน ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ งานพัฒนาระบบสาธารณสุขภาค งานพัฒนาอาชีพ งานพัฒนาร้านค้า หมู่บ้าน และงานพัฒนาสินเชื่อ

1.1 ภาพรวมของงานและกิจกรรมของโครงการโดยเฉลี่ย มีความสอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชนในระดับปานกลาง

1.2 แผนงานด้านความมั่นคงคือ งานระบบป้องกันมีความสอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชนในระดับปานกลาง

1.3 แผนงานยกระดับรายได้ราษฎร มีความสอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชนในระดับปานกลาง แบ่งออกเป็นงานย่อย ได้แก่

1.3.1 งานพัฒนาแหล่งน้ำมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ในระดับมาก

1.3.2 งานพัฒนาป่าไม้ มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนใน ระดับน้อย

- 1.3.3 งานพัฒนาที่ดิน มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับมาก
- 1.3.4 งานส่งเสริมการผลิต มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับปานกลาง
- 1.3.5 งานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับปานกลาง
- 1.3.6 งานพัฒนาระบบสาธารณูปโภค มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับมาก
- 1.3.7 งานพัฒนาอาชีพ มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับปานกลาง
- 1.3.8 งานพัฒนาร้านค้าหมู่บ้าน มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับปานกลาง
- 1.3.9 งานพัฒนาสินเชื่อ มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับปานกลาง
2. การศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสอดคล้อง
- 2.1 ปัจจัยด้านการตัดสินใจของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน ในการจัดทำแผนงานและกิจกรรมของแต่ละแผนงาน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย 3 ปัจจัยคือ ระยะเวลาที่มีอยู่เพื่อจัดทำแผนงาน การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และการออกสำรวจข้อมูลจากประชาชนและพื้นที่ ผลการศึกษายู่ในระดับปานกลาง
- 2.2 ปัจจัยด้านการบริหารโครงการ ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 4 ปัจจัยคือ ความพร้อมของหน่วยงาน การติดตามผลการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ และการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ผลการศึกษายู่ในระดับน้อย
- 2.3 ปัจจัยด้านงบประมาณ ประกอบด้วย ปัจจัยย่อย 2 ปัจจัยคือ ความพอเพียงของงบประมาณ และระยะเวลาที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณ ผลการศึกษายู่ในระดับปานกลาง
- 2.4 ปัจจัยเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติ ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 3 ปัจจัยคือ ความรู้ความสามารถ/ประสบการณ์ ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน และการประสานงานกับประชาชน ผลการศึกษายู่ในระดับปานกลาง
- 2.5 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 3 ปัจจัยคือ มีส่วน

ร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล ผลการศึกษา อยู่ในระดับน้อย

2.6 ปัจจัยบทบาทผู้นำท้องถิ่น ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 2 ปัจจัยคือ บทบาทการ ชักนำให้เกิดความร่วมมือ และบทบาทการให้ความรู้ความเข้าใจในแผนงาน ผลการศึกษาอยู่ใน ระดับปานกลาง

2.7 ปัจจัยสนับสนุนความสอดคล้อง ประกอบด้วย ปัจจัยย่อย 3 ปัจจัยคือ ประโยชน์ที่ได้รับ การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของครัวเรือน และการแก้ไขปัญหาความ เดือดร้อนของชุมชน ผลการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสอดคล้องของ โครงการกับความต้องการของประชาชน

3.1 กลุ่มที่ 1 ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล มีปัจจัยด้านเพศ ปัจจัยด้านอายุ ปัจจัยด้าน การศึกษา และปัจจัยด้านรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับความสอดคล้องของ โครงการกับความต้องการของประชาชน ส่วนปัจจัยด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับความ สอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก

3.2 กลุ่มที่ 2 ปัจจัยงบประมาณ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของ โครงการกับความต้องการของประชาชน

ปัจจัยด้านการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของโครงการ กับความต้องการของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความสัมพันธ์ใน เชิงบวก

ปัจจัยด้านการบริหารโครงการ มีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของ โครงการกับความต้องการของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความ สัมพันธ์ในเชิงบวก

ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่โครงการ มีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของ โครงการกับความต้องการของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความ สัมพันธ์ในเชิงบวก

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของโครง การกับความต้องการของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความ สัมพันธ์ในเชิงบวก

ปัจจัยด้านบทบาทผู้นำท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชน

3.3 กลุ่มที่ 3 ปัจจัยสนับสนุนความสอดคล้องของโครงการ มีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก

4. การทดสอบสมมุติฐานการวิจัย

จากสมมุติฐานการวิจัย

4.1 ความสอดคล้องของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนกับความต้องการของประชาชนในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 ปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และปัจจัยการตัดสินใจ การบริหารโครงการ งบประมาณ เจ้าหน้าที่โครงการระดับปฏิบัติ บทบาทผู้นำท้องถิ่น และปัจจัยสนับสนุนความสอดคล้อง มีอิทธิพลต่อระดับความสอดคล้องของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน กับความต้องการของประชาชนในการพัฒนา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานดังกล่าว ปรากฏว่า

ความสอดคล้องของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนกับความต้องการของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยอาชีพ การตัดสินใจ การบริหารโครงการ เจ้าหน้าที่โครงการระดับปฏิบัติ และปัจจัยสนับสนุนความสอดคล้อง มีอิทธิพลต่อระดับความสอดคล้องของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน กับความต้องการของประชาชนในการพัฒนา เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาวิจัยระดับความสอดคล้องของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนกับความต้องการของประชาชน อธิบายได้ดังนี้

1. ระดับความสอดคล้องของงานและกิจกรรม ตามแผนงานด้านความมั่นคงที่ทำการศึกษาเฉพาะงานระบบป้องกัน ซึ่งประกอบด้วยงานย่อย 5งาน มีเกณฑ์เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ข้อมูลจากการสำรวจพบว่า งานกิจกรรมบางอย่าง ปัจจุบันประชาชนไม่ค่อยได้ใช้ประโยชน์หรือใช้ประโยชน์น้อยลง เช่น หลุมหลบภัย บังเกอร์/ป้อมยาม และการจัดหาอาวุธปืนลูกซอง เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันไม่มีภาวะสงครามภายในประเทศเพื่อนบ้านที่จะส่งผลกระทบต่อความ

เป็นอยู่ของประชาชนตามแนวชายแดน และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ประชาชนทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ทางการค้าขายตามแนวชายแดน โดยทางจังหวัดอนุญาตเปิดจุดผ่านแดนเพื่อเดินทางไปมาหาสู่กัน และการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน

สำหรับงานหอกระจายข่าวและการฝึกอบรมทางยุทธวิธี มีระดับความสอดคล้องปานกลาง และมีระดับเฉลี่ยที่สูงกว่างานสร้างหลบลบภัย บ้อมยาม อธิบายได้ว่าประชาชนได้รับประโยชน์ในด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร การแจ้งเหตุการณ์สำคัญ การนัดหมาย การประกาศแจ้งเตือนต่างๆ รวมทั้งส่งให้ลูกหลานเข้าทำการฝึกแล้วผลที่ได้รับทำให้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อนอง และชุมชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเกิดประโยชน์ต่อครอบครัวและหมู่บ้าน

ในภาพรวมของแผนงานด้านความมั่นคง ผลสำรวจปรากฏว่ามีความสอดคล้องอยู่ในระดับปานกลาง สรุปได้ว่าการใช้ประโยชน์ ความจำเป็นและความต้องการในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดน้อยลง เนื่องจากสถานการณ์ตามแนวชายแดนได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น แต่งานบางอย่างประชาชนเห็นว่าเป็นประโยชน์และมีความสำคัญ เป็นความต้องการของประชาชนคือ การฝึกอบรมทางยุทธวิธี และหอกระจายข่าว

2. ระดับความสอดคล้องของแผนงานยกระดับรายได้ราษฎร มีระดับความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ซึ่งแผนงานยกระดับรายได้ราษฎรประกอบด้วยงานย่อย จำนวน 9 งาน และจากตารางการวิเคราะห์ผลของแต่ละงานย่อย จะเห็นว่างานแต่ละงานมีระดับความสอดคล้องที่แตกต่างกัน แต่เมื่อรวมค่าเฉลี่ยของทุกงานแล้ว ภาพรวมของแผนงานยกระดับรายได้ราษฎรจัดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 งานพัฒนาแหล่งน้ำ มีความสอดคล้องในระดับมาก เนื่องจากกิจกรรมย่อยของงานพัฒนาแหล่งน้ำที่จัดทำขึ้นเป็นการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งน้ำกิน น้ำใช้ เพื่อการบริโภค และการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำเพื่อบริโภคและทำการเกษตร ซึ่งปัญหาเรื่องน้ำเป็นปัญหาที่สำคัญในพื้นที่ชนบทของประเทศ พื้นที่จังหวัดจันทบุรีตอนบนก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน จากการสังเกตและสอบถามประชาชนทราบว่า งานพัฒนาแหล่งน้ำที่จัดทำขึ้น บางแห่งก็ยังไม่มียประสิทธิภาพเท่าที่ควรคือใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่และไม่เพียงพอในทุกพื้นที่ เช่น การขุดสระน้ำที่บ้านคลองบอน เมื่อทำเสร็จแล้วก็เก็บน้ำได้น้อย ไม่เพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ เช่นเดียวกับการขุดบ่อน้ำเพื่อไว้ใช้ตามหมู่บ้านต่างๆ การนำน้ำมาใช้และการดูแลรักษาทำได้ลำบาก เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ไกล

เกินไป ทำให้บางแห่งถูกปล่อยทิ้งแต่ความจำเป็นและความต้องการของประชาชนในเรื่องของการพัฒนาแหล่งน้ำยังมีความต้องการในระดับสูง

2.2 งานพัฒนาป่าไม้ มีระดับความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับน้อย เนื่องจากงานย่อยที่ทำการสำรวจมี 3 งานคือ การปลูกป่าชุมชน การปลูกไม้เศรษฐกิจ และการปลูกไม้ผล ซึ่งมีลักษณะการจัดทำแผนงานแบบบนลงล่าง เพื่อส่งผลในระยะยาวและเกิดผลต่อชุมชนเป็นส่วนรวม ทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีหรือในเวลาอันรวดเร็ว จึงไม่เกิดผลต่อประชาชนโดยตรง แม้ว่าประชาชนจะตระหนักถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในภายหน้าต่อส่วนรวมก็ตาม

2.3 งานพัฒนาที่ดิน มีระดับความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับมาก จากการสำรวจงานย่อย 3 งาน ซึ่งประกอบด้วย การทำปุ๋ยหมัก การจัดที่ทำกิน และการให้เอกสารสิทธิ พบว่างานทั้ง 3 งานเกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรงและเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมเช่น การทำปุ๋ยหมัก จากการสัมภาษณ์ประชาชนที่ประกอบอาชีพทำสวนทราบว่าสามารถนำไปใช้ในการเพาะปลูกพืชสวนครัวได้ดี และปัจจุบันครัวเรือนนิยมปลูกพืชสวนครัวไว้บริโภคเอง ทำให้ลดต้นทุนการซื้อปุ๋ยได้พอสมควร

สำหรับการจัดที่ทำกิน ปัจจุบันไม่มีการจัดสรรให้แก่ราษฎร แต่จากการสอบถามชาวบ้านส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะได้รับการจัดสรรที่ดินเพิ่มเติม เนื่องจากจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น ส่วนการให้เอกสารสิทธิชาวบ้านมีความต้องการสูง เนื่องจากปัจจุบันที่ดินทำกินส่วนใหญ่เป็น ศึก. ซึ่งยังไม่มีความมั่นคงที่จะสามารถนำมาค้าประกันเป็นทุนได้ ทำให้หาทุนมาดำเนินการไม่มีความเชื่อมั่นเท่าที่ควร

2.4 งานส่งเสริมการผลิต มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วยงานส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน การส่งเสริมการเลี้ยงไหม และการปลูกยาง ผลการสำรวจมีระดับความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนสูงกว่างานอื่น เนื่องจากประชาชนได้รับประโยชน์จากกิจกรรมอย่างเห็นได้ชัด จากการสอบถามกลุ่มเกษตรกรที่จัดทำโครงการทราบว่าการปลูกพืชเสริมโดยเฉพาะผักสวนครัวและปอเลี้ยงปลา ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริโภคและสามารถจำหน่ายเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวได้อีกด้วย ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่มีความต้องการขอรับการสนับสนุนเมล็ดพืช พันธุ์ปลา และการขุดบ่อเป็นจำนวนมาก ส่วนการเลี้ยงไหมกลุ่มที่ดำเนินการยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ส่วนการปลูกยางยังไม่มีการดำเนินการ

2.5 งานส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ มีระดับความสอดคล้องในระดับปานกลาง ประกอบด้วยการเลี้ยงโค/กระบือ การเลี้ยงเป็ด/ไก่ และการเลี้ยงปลา ทั้ง 3 งานมีระดับความ

สอดคล้องอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงโดยเฉพาะการเลี้ยงเปิด/ไก่และการเลี้ยงปลา ประชาชนที่ร่วมจัดทำโครงการเห็นว่า ได้รับประโยชน์พอสมควร แต่ยังไม่ถึงระดับสูงมากนัก เนื่องจากการสนับสนุนขาดความต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เมื่อขายได้แล้วก็ไม่นำทุนมาดำเนินการต่อ และจะรอการสนับสนุนงบประมาณการจัดทำในรอบต่อไป

2.6 งานพัฒนาระบบสาธารณสุขปโค มีระดับความสอดคล้องในระดับมาก ประกอบด้วยงานย่อย 9 งาน งานส่วนใหญ่เป็นงานสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบาย จากผลการสำรวจประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและได้ใช้ประโยชน์ค่อนข้างมาก ส่วนงานที่ประชาชนเห็นว่ามี ความสอดคล้องกับความต้องการน้อยคือ อาคารอเนกประสงค์และที่อ่านหนังสือพิมพ์ เนื่องจากไม่ค่อยได้เข้าไปใช้ประโยชน์โดยเฉพาะที่อ่านหนังสือพิมพ์เกือบทุกหมู่บ้านแทบไม่ได้ใช้และไม่เห็นหนังสือพิมพ์ให้อ่าน แต่ผลเฉลี่ยในภาพรวมของงานพัฒนาระบบสาธารณสุขปโค มีระดับความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับมาก

2.7 งานพัฒนาอาชีพ มีระดับความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับปานกลาง งานที่ทำการศึกษาคือการตัดเย็บเสื้อผ้าและการเพาะเห็ดในการดำเนินการพบว่า ส่วนใหญ่หมู่บ้านได้งบประมาณการจัดหาอุปกรณ์เป็นส่วนรวมแล้วนำมารวมไว้ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านหรือหัวหน้ากลุ่ม สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงและเป็นผู้ร่วมโครงการตามที่ได้เสนอไว้และมีวัตถุดิบสนับสนุนให้ตอนเริ่มต้นโครงการ จากการสังเกตการทำงานในแต่ละวัน มีสมาชิกมาทำการเย็บเสื้อผ้าจำนวนน้อย จักรเย็บผ้าที่จัดหามาให้ยังเหลืออยู่ จากการสอบถามหัวหน้ากลุ่มทราบว่า สมาชิกบางคนไม่มีเวลาที่จะมาทำงานเย็บเสื้อผ้า ผลงานที่ทำยังไม่ดีพอ ทำให้ไม่สามารถนำออกจำหน่ายในท้องตลาดได้ และขาดวัตถุดิบที่จะดำเนินการต่อไป โดยส่วนใหญ่จะเย็บใช้เองภายในครอบครัวและการซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ชำรุด ความต้องการเพิ่มเติมของสมาชิกคือ การสนับสนุนวัตถุดิบที่ต่อเนื่องในช่วงของการฝึกฝน และการอบรมฝีมือขั้นสูง ตลอดจนการหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ สำหรับการเพาะเห็ดมีระดับความสอดคล้องที่น้อยกว่าการตัดเย็บเสื้อผ้า เนื่องจากโครงการเพาะเห็ดเป็นงานทดลองอยู่ในระหว่างการดำเนินการ เพื่อทำเป็นโครงการนำร่อง ซึ่งผลการดำเนินการกลุ่มสมาชิกได้รับผลตอบแทนไม่ดีเท่าที่ควร

2.8 งานพัฒนาร้านค้าหมู่บ้าน มีระดับความสอดคล้องในระดับปานกลาง วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมผลิตผลทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์งานพัฒนาฝีมืออาชีพเพื่อลดต้นทุนการขนส่งและตัดพ่อค้าคนกลาง บางหมู่บ้านทางราชการได้จัดหารถบรรทุกไว้ให้แก่หมู่บ้านเพื่อทำการขนส่งสินค้าของหมู่บ้านเอง ส่วนหมู่บ้านซึ่งมีระดับการ

พัฒนาที่ได้อยู่แล้วก็จะสนับสนุนเฉพาะการกู้ยืมเงินลงทุนโดยไม่คิดดอกเบี้ยหรือคิดดอกเบี้ยต่ำ ส่วนการบริหารหมู่บ้านดำเนินการเอง จากการสังเกต ณ ที่ตั้งร้านค้าสหกรณ์ของบ้านสวนส้ม อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี มีสินค้าจำหน่ายน้อยสภาพเหมือนร้านค้าภายในหมู่บ้านทั่วไป และเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเป็นเจ้าหน้าที่จากชุดปฏิบัติการพัฒนาซึ่งยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.9 งานพัฒนาสินเชื่อ มีระดับความสอดคล้องในระดับปานกลาง ประกอบด้วย ธนาคารข้าว สหกรณ์ออมทรัพย์ และกองทุนเงินกู้ จากการศึกษางานธนาคารข้าว มีระดับความสอดคล้องในระดับน้อย เนื่องจากบางหมู่บ้านการดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จ ประสบปัญหาในการจัดการคือการยืมข้าว การคิดดอกเบี้ย การใช้คืน ไม่สามารถดำเนินการจัดการให้เกิดความเรียบร้อยได้ทำให้เกิดประโยชน์แก่ชาวบ้านไม่มากนัก ประกอบกับทุนดำเนินการได้รับการสนับสนุนจากราชการและเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศจึงไม่ค่อยเข้มงวดในการติดตามทวงหนี้จากผู้กู้ยืมปัจจุบันทุกหมู่บ้านได้ยกเลิกโครงการไปในที่สุด ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์และกองทุนเงินกู้ประชาชนมีความต้องการในระดับปานกลางค่อนข้างสูง จากการสอบถามประชาชนส่วนใหญ่ตอบว่ามีความต้องการกู้เงินจากกองทุนเป็นจำนวนมาก แต่ปริมาณเงินกองทุนมีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ รวมทั้งการอนุมัติเงินกู้ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการกองทุนมีการพิจารณาให้เฉพาะบางคนเท่านั้น

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชน มีทั้งสิ้น 6 ปัจจัย ได้แก่

3.1 ปัจจัยสนับสนุนความสอดคล้อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่วัดความรู้สึกของประชาชนต่อโครงการประกอบด้วย การใช้ประโยชน์จากงานและกิจกรรมของโครงการ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของครัวเรือน และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน พบว่ามีระดับปานกลางและ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชนและเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุด ซึ่งในด้านการใช้ประโยชน์จากโครงการของประชาชน ด้านการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของครัวเรือนและชุมชนมีผลต่อระดับความสอดคล้องค่อนข้างสูง จากการวิเคราะห์ผลโดยเฉพาะด้านการใช้ประโยชน์และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของครัวเรือนและชุมชน จะเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง สามารถอธิบายได้ว่า แผนงานและกิจกรรมต่างๆ ของโครงการที่จัดทำขึ้นจะสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์จากโครงการ และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้มากหรือน้อย จากการสังเกต ณ จุดที่ตั้ง

โครงการด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและการส่งเสริมอาชีพพบว่า งานพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และงานพัฒนาแหล่งน้ำ ประชาชนส่วนใหญ่ได้ใช้ประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ เช่น การปรับปรุงถนนภายในหมู่บ้าน การปรับปรุงถนนเข้าที่ทำกิน การสร้างฝายและขุดลอกขยายคลอง และยังพบว่างานดังกล่าวจะมีการดูแลรักษาเป็นอย่างดี ส่วนที่ชำรุดเสียหายชาวบ้านที่พบเห็นมักจะมาแจ้งให้กรรมการหมู่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่ของโครงการทราบเสมอ สำหรับงานด้านการส่งเสริมอาชีพ สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ให้ประโยชน์แก่ประชาชนไม่ทั่วถึง เช่น การขุดบ่อเลี้ยงปลา การส่งเสริมตัดเย็บเสื้อผ้าของกลุ่มแม่บ้าน สาเหตุเนื่องจากมีงบประมาณจำกัด สรุปได้ว่า งานและกิจกรรมใดๆ ของโครงการที่จัดทำแล้วประชาชนได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้จะทำให้งานและกิจกรรมนั้นมีระดับความสอดคล้องที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ศัลยกำธร (2531:112) กล่าวไว้ว่า การทำงานโครงสร้างพื้นฐานถูกปล่อยละเลย ไม่ได้รับการดูแลรักษา ขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์มากหรือน้อยของประชาชน และงานวิจัยของ วรางคณา วัฒโย (2540:128) สรุปว่า ประชาชนมีความต้องการให้เกิดการพัฒนาเพื่อจะแก้ปัญหาที่ตนเองและชุมชนประสบอยู่

3.2 ปัจจัยด้านการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของโครงการ กับความต้องการของประชาชน และมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามรองจากปัจจัยความสอดคล้อง ปัจจัยด้านการตัดสินใจประกอบด้วยปัจจัยย่อย คือ ระยะเวลาในการจัดทำแผน การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการสำรวจข้อมูลปัญหาของพื้นที่และประชาชน เพื่อเป็นข้อมูลการตัดสินใจในการอนุมัติงาน/กิจกรรมต่างๆ ผลการวิจัยพบว่า มีผลต่อระดับความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชน อธิบายได้ว่า การมีระยะเวลาที่เพียงพอในการจัดทำแผน จะทำให้เจ้าหน้าที่โครงการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจสามารถพิจารณางานกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างรอบคอบ เพื่อให้งาน/กิจกรรมของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้การจัดทำรายละเอียดของงานและ กิจกรรมมีความสมบูรณ์ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นระยะเวลาที่มีจะต้องเพียงพอต่อการตัดสินใจ รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการสำรวจข้อมูลจากประชาชนและลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง การรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่และลักษณะของพื้นที่เพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ทราบถึงปัญหาความ เดือดร้อน ความจำเป็นของประชาชนได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการตัดสินใจอนุมัติ งบประมาณจัดทำ งานหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการระดับผู้ปฏิบัติและผู้นำท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ทราบว่า งานและกิจกรรมที่จัดทำผ่านมา ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) มีงาน และกิจกรรมบางอย่างที่จัดขึ้นโดยมีระยะเวลาการสำรวจข้อมูลในพื้นที่น้อยมาก และเป็นงานที่ กำหนดลงมาจากเบื้องบน ซึ่งต้องรีบจัดทำให้เสร็จสิ้นเนื่องจากใกล้ระยะเวลาสิ้นสุดงบประมาณ เช่นงานขุดบ่อเลี้ยงปลา ซึ่งได้แจ้งให้ประชาชนที่สนใจทราบและจัดทำในเวลาจำกัด เมื่อจัดทำแล้ว ผลปรากฏว่าไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนขาดความรู้รวมทั้งปัญหาเรื่องน้ำไม่เพียงพอ จากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเลี้ยงปลาในพื้นที่ของ ตนเอง แต่ยังขาดความพร้อมทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ทำให้งานไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร และจากการสัมภาษณ์ประธาน อบต.ทราบว่า ในปีงบประมาณ 2545 ที่ผ่านมา โครงการได้แจ้งว่าจะดำเนินการขุดสระน้ำขนาดใหญ่โดยเร่งด่วน ซึ่งงานขุดสระน้ำได้จัดเป็นงานที่จะต้องทำในปีต่อไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า แต่เนื่องจากมีงบประมาณเหลือและจะต้องใช้ งบประมาณให้ทันตามกำหนดเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วผลต่อมาก็คือ ตำบลที่ทำการขุดไม่มีน้ำขังที่ เพียงพอ ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้ง จึงสะท้อนให้เห็นถึง การจัดทำ รายละเอียดของงานกิจกรรมที่เสนอในแต่ละปีมีรายละเอียดที่ไม่สมบูรณ์เพียงพอ

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปัจจัยการตัดสินใจ ที่ประกอบด้วยระยะเวลา ในการตัดสินใจ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการสำรวจข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ มีผลต่อการจัดทำโครงการให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ พลภักดี (2535:162-164) ที่พบว่าระยะเวลาในการเก็บข้อมูลที่สั้นเกินไปทำให้การปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพและเกิดปัญหาในการรวบรวมข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ และสอดคล้องกับการวิจัยของสำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2539:274) พบว่าระยะเวลาการลั่นกรองโครงการมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของโครงการ

3.3 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อยที่นำมาเป็นตัวชี้วัด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล จากสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งหมายถึงหากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มขึ้นจะทำให้ระดับความสอดคล้องของงาน/กิจกรรมของโครงการที่จัดทำจะมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพิ่มตามไปด้วย ในทางตรงข้ามหากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนลดลงจะทำให้ระดับความสอดคล้องของงาน/กิจกรรมของโครงการลดลง

การศึกษาจะเห็นว่าปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย สามารถอธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนที่มีระดับน้อยนั้น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่มีหน้าที่หรือตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน มักไม่เข้าร่วมประชุมวางแผนในการกำหนดโครงการและเสนอปัญหาข้อขัดข้องต่างๆ ผู้เข้าร่วมการประชุมส่วนใหญ่จะมีเฉพาะเจ้าหน้าที่โครงการของฝ่ายทหารและพลเรือน และกรรมการหมู่บ้านเป็นหลัก สำหรับส่วนร่วมในการดำเนินการมีระดับอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เนื่องจากงานกิจกรรมเมื่อได้รับการอนุมัติแล้วจะมีประชาชนเข้าร่วมดำเนินการโดยเป็นผู้ดำเนินการเอง หรือร่วมจัดทำเป็นกลุ่ม ส่วนการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลที่มีระดับน้อยนั้น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการระดับผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทราบว่า การติดตามประเมินผลมักจะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่โครงการ หรือผู้นำกลุ่มที่รับผิดชอบงาน/กิจกรรมนั้นๆ และงานกิจกรรมบางอย่างไม่ได้ติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดทำประปาหมู่บ้านที่บ้านสวนส้ม การก่อสร้างได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว และได้ตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อดำเนินการบริหารจัดการ โดยเริ่มแรกมีเจ้าหน้าที่โครงการเข้าไปร่วมดำเนินการให้คำปรึกษาและกำหนดแนวทางการบริหารจัดการร่วมกับประชาชน ต่อมาได้ให้ประชาชนและกรรมการหมู่บ้านดำเนินการเองและไม่ได้ ติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประปาหมู่บ้านไม่สามารถดำเนินการต่อไป และทราบว่าปัญหาเกิดจากไม่มีงบประมาณในการบำรุง จะเห็นว่าหากประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมวางแผนเสนอความคิดเห็น เสนอปัญหาที่เป็นประโยชน์แล้วจะทำให้การกำหนดแผนงาน งานกิจกรรมเป็นไปอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จะทำให้โครงการสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัจจัยย่อยดังกล่าวทำให้ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลต่อระดับความสอดคล้องของโครงการที่อยู่ในระดับปานกลาง สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนนับว่ามีความสำคัญต่อระดับความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนซึ่งเป็นขั้นตอนแรก ที่จะทำให้เกิดถึงความต้องการและปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ปรีชา เบี้ยไข่มุก (2537:115) พบว่าปัจจัยที่มีทำให้โครงการประสบความสำเร็จคือ การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน และสอดคล้องกับท้าววิจัยของ ไพฑูรย์ เหล็กพรม (2539:148-149) พบว่าปัจจัยที่สนับสนุนให้การพัฒนาหมู่บ้านประสบความสำเร็จคือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน

3.4 ปัจจัยเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ระดับ

ผู้ปฏิบัติที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ตัวชี้วัดได้แก่ปัจจัยย่อย 3 ปัจจัยคือ ความรู้ความสามารถ ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน และการประสานงานกับประชาชน พบว่าปัจจัยเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของโครงการอย่างมีนัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรพิชญ วัฒนนะ (2535:164-166) พบว่าการที่เจ้าหน้าที่ขาดความตั้งใจและขาดความรู้ความเข้าใจในงาน มีผลต่อการปฏิบัติงาน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการ ผู้นำท้องถิ่น และสมาชิก อบต. ที่เกี่ยวข้องตลอดจนประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติ มีความรู้ความสามารถ ความตั้งใจ และการประสานงานกับประชาชนในการจัดทำงาน กิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์มากที่สุดคือ ในด้านความตั้งใจในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมักจะมีวาระการทำงานไม่เกิน 2 ปี ในช่วงปีแรกจะมีความตั้งใจจัดทำงานกิจกรรมที่ดีมาก ส่วนในปีต่อมาเมื่อใกล้วาระสับเปลี่ยน ความตั้งใจ การติดตามงานหรือการประสานงานกับประชาชนเริ่มลดลง เนื่องจากการโยกย้ายตามวงรอบ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุวรรณ พลภักดี (2535:162-164) พบว่าการสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่เร็วเกินไป และวิทยากรขาดความรู้ มีผลต่อการปฏิบัติงานของโครงการ

3.5 ปัจจัยด้านการบริหารโครงการ จากการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ประชาชน การบริหารงานโครงการอยู่ในระดับน้อย และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชน ซึ่งปัจจัยด้านการบริหารโครงการประกอบด้วยตัวแปรย่อยคือ ความพร้อมของหน่วยงาน การติดตามผลการดำเนินการ การประชาสัมพันธ์ และการประสานงานระหว่างหน่วยงาน จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการ และผู้นำท้องถิ่น ทำให้ทราบว่าหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในระดับหมู่บ้านยังขาดความพร้อมในด้านบุคลากร เครื่องมือ และหน่วยงานในระดับอำเภอและจังหวัดยังขาดความพร้อมในด้านการวางแผน แม้ว่าโครงสร้างการบริการ ได้กำหนดไว้อย่างครอบคลุม แต่ในการปฏิบัติจริงหน่วยงานต่างๆ ยังไม่ตอบสนองการดำเนินการอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการวางแผนทางด้านงบประมาณ และการพิจารณาแผนงานต่างๆ ยังไม่มีความชัดเจน แผนงานบางอย่างหน่วยงานฝ่ายทหารก็จัดทำขึ้นโดยตั้งงบประมาณไปที่กระทรวงกลาโหม ส่วนแผนงานตามแผนพัฒนาจังหวัด ก็แยกการดำเนินการตามแผนงานปกติของจังหวัดและอำเภอ โดยตั้งงบประมาณไปที่กระทรวงต้นสังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลก็ดำเนินการในแผนงานส่วนที่รับผิดชอบ ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับแผนของจังหวัดและอำเภอมากกว่าฝ่ายทหาร สรุปในภาพรวม แผนงาน งานกิจกรรมในส่วนของ

ฝ่ายทหารจะเป็นงานเสริม ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่จะได้รับ งานในด้านระบบป้องกันและงานก่อสร้างทางถนน ขุดลอกขยายคลอง จะดำเนินการโดยหน่วยทหารในพื้นที่และหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเคลื่อนที่ของกองบัญชาการทหารสูงสุดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2539:274) พบว่าการประเมินผลโครงการพัฒนาจังหวัดมีปัญหาในด้านการติดตามผลการดำเนินงานและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทำให้โครงการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3.6 ปัจจัยอาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยอาชีพ จะเห็นว่าประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม อธิบายได้ว่าประชาชนในหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำไร่ ทำสวน ทำนา ซึ่งงาน/กิจกรรมที่จัดทำ เป็นงานสนับสนุนด้านการเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำ และการพัฒนาที่ดิน โดยเฉพาะการจัดที่ดินทำกิน การให้เอกสารสิทธิ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในระดับมาก เนื่องจากประชาชนมีความจำเป็นในการใช้ที่ดินเพื่อทำการเกษตร และต้องการมีที่ดินเป็นของตนเองอย่างถูกต้อง และงานพัฒนาระบบสาธารณูปโภคมีระดับความสอดคล้องในระดับมาก เนื่องจากงานย่อย คือ การจัดทำถนนเข่าที่ทำกินทำให้ประชาชนกลุ่มเกษตรกรได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ส่วนงานพัฒนาแหล่งน้ำมีความสอดคล้องระดับปานกลางค่อนข้างมาก ซึ่งส่งผลต่อกลุ่มเกษตรกรที่ต้องใช้น้ำเพื่อการเกษตร จะเห็นได้ว่ากลุ่มอาชีพมีความสัมพันธ์กับระดับความสอดคล้องของโครงการ โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งการจัดทำงานและกิจกรรมย่อยต่างๆ ของโครงการในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 8 ระหว่างปี 2540-2544 จะเน้นให้การสนับสนุนในด้านการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการถึงแนวทางในการจัดทำโครงการทำให้ทราบว่า จะให้ความเร่งด่วนแก่โครงการที่ช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการเกษตรกรรมของประชาชนเป็นอันดับแรก สรุปได้ว่า การจัดทำแผนงาน หรืองาน/กิจกรรมใดๆ ของโครงการจะมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ ปัจจัยที่จะต้องนำมาพิจารณาประการหนึ่งคือ ความสอดคล้องกับลักษณะของการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง ความสอดคล้องของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนกับความต้องการของประชาชนในการพัฒนา : ศึกษากรณีจังหวัดจันทบุรี และกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในด้านความสอดคล้องของโครงการ จากผลการศึกษาจะเห็นว่าโครงการมีระดับความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นโครงการควรพิจารณาจัดทำงานหรือกิจกรรมที่ใกล้เคียง หรือมีลักษณะเดียวกันกับงานและกิจกรรมที่มีระดับความสอดคล้องในระดับที่มาก หรือระดับปานกลางค่อนข้างสูง ซึ่งตามผลการศึกษาได้แก่ งานพัฒนาที่ดิน งานพัฒนาระบบสาธารณูปโภค งานพัฒนาสินเชื่อ สำหรับงานและกิจกรรมที่มีความสอดคล้องน้อย ควรพิจารณางดการจัดทำ และวิเคราะห์หาสาเหตุโดยใช้ปัจจัยจากผลการวิจัยที่ได้นี้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข การจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป

2. ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประชาชน จะเห็นว่าปัจจัยความสอดคล้องซึ่งประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของครัวเรือน และความสามารถในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสอดคล้องมากที่สุด ดังนั้น ในการจัดทำงานหรือกิจกรรมย่อยต่างๆ ของโครงการในปีต่อไป ควรพิจารณาและคำนึงถึงผลสำเร็จของโครงการเมื่อทำเสร็จสิ้นแล้ว โดยทำการประเมินผลเน้นในด้านการใช้ประโยชน์ การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของครัวเรือนและชุมชน

3. ในด้านปัจจัยการตัดสินใจ การจัดทำงาน/กิจกรรมเพิ่มเติม จากการได้รับงบประมาณเพิ่มเติมหรือมีงบประมาณเหลือในแต่ละปี ควรพิจารณาจัดทำงานสำรองซึ่งได้อนุมัติแผนงานไว้แล้วในปีถัดมา เพราะจะเป็นงานที่ได้สำรวจ มีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจ ซึ่งจะแก้ปัญหาในด้านความเพียงพอของระยะเวลาในการดำเนินการ ในด้านการสำรวจข้อมูลจากประชาชนและพื้นที่ นับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาพสิ่งแวดล้อมของการพัฒนาต่างๆ เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม และพื้นที่ อาจจะมีการเปลี่ยนแปลง จึงควรทำการสำรวจข้อมูลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข แผนงาน ที่จะดำเนินการในอนาคตได้ทันเวลา และตอบสนองความต้องการของประชาชนและท้องถิ่นได้ทันตามสถานการณ์

4. ด้านปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรส่งเสริมประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวางแผน การเสนอแนะแผนงานกิจกรรมต่างๆ โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์ การนัดหมายชาวบ้านให้มาร่วมประชุมหมู่บ้านให้ได้มากที่สุด ซึ่งผู้นำท้องถิ่นควรพิจารณากำหนดเวลาให้เหมาะสม อาจจะนัดหมายในช่วงวันสำคัญทางศาสนา หรืออาจจะมีการแจกของ การจัดชุดแพทย์เคลื่อนที่รักษาพยาบาล หรือการจ่ายเบี้ยประชุมสำหรับกรรมการต่างๆ เป็นต้น

5. ด้านปัจจัยเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติ ควรมีการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติในพื้นที่เมื่อครบวาระอย่างน้อย 2-3 ปี เพื่อไม่ให้เกิดความจำเจในการปฏิบัติหน้าที่ และเมื่อมีการสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ใหม่ ควรมีการรับส่งงานอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีการอบรม/สัมมนาร่วมกันระหว่างตัวแทนประชาชนในหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและเพื่อการประสานงานที่ดี

6. ด้านการบริหารโครงการ ในด้านความพร้อมของหน่วยงานและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ควรจัดให้มีการประชุมเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในส่วนปฏิบัติงานนโยบายทั้งระดับจังหวัดและกองทัพภาคลงมา เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตามนโยบายที่สอดคล้องกัน มีลักษณะการวางแผนแบบรวมการเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของแผนงาน

7. ด้านปัจจัยอาชีพ เนื่องจากปัจจุบันสถานการณ์ด้านชายแดนมีความสงบเรียบร้อยขึ้น ประชาชนตามแนวชายแดนทั้งสองประเทศมีการค้าขายซึ่งกันและกันมากขึ้น ทำให้ประชาชนที่ว่างเว้นจากการทำเกษตรหันมาประกอบอาชีพค้าขายตามแนวชายแดนเพิ่มมากขึ้น เช่น การทำอุตสาหกรรมไม้แปรรูปขนาดครัวเรือน ดังนั้นการจัดทำแผนงาน/กิจกรรม ควรพิจารณางาน/กิจกรรม ที่เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนอาชีพที่นอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาระดับความสอดคล้องของโครงการฯ กับความต้องการของประชาชนและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสอดคล้องของโครงการฯ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. การศึกษาระดับความสอดคล้องของโครงการฯ ที่ผู้วิจัยศึกษานี้ทำการศึกษาเฉพาะแผนงาน /งาน/กิจกรรม ของจังหวัดจันทบุรี ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาให้ครอบคลุมและกว้างขวางเพิ่มขึ้น โดยอาจทำการศึกษานู๋บ้านป้องกันตนเองชายแดนที่มีทั้งหมดของโครงการฯ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้นและจะสามารถนำไปปรับปรุงการดำเนินการของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนได้ต่อไป

2. จากผลการศึกษาดูตัวแปรอิสระ 6 ตัว ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามคือระดับความสอดคล้องของโครงการฯ ได้ร้อยละ 64.7 จึงควรทำการศึกษาต่อไปเพื่อค้นหาปัจจัยอื่นๆที่เหลือและส่งผลกระทบต่อระดับความสอดคล้องของโครงการฯ ซึ่งจะให้อำนาจการอธิบายของตัวแปรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น